

Ivan STANKO: *Exkluzivita Božího zjevení podle Bible a jeho vztah k některým světovým náboženstvím, jmenovitě islámu a buddhismu, diplomová práce*. Praha: UK HTF, 2011, 89 s.

1. Téma, metoda a obsah

Předložená diplomová práce se vztahuje k oborům ekumenismus a mezináboženský dialog, přičemž je rozvíjeno téma exkluzivity Božího zjevení. Student reflektuje kromě křesťanských specifik také dva religiózní systémy (islám a buddhismus), které následně komparuje na základě biblických textů s křesťanským pochopením exkluzivity. Metoda analýzy, komparace jednotlivých pojmů i syntézy v ekumenickém aspektu, je zvolena adekvátně zpracovávanému tématu.

Práce je členěna do pěti kapitol. Nejdříve jsou vymezeny pojmy (náboženství, Boží zjevení a exkluzivita (s. 9-11)). Problematika zjevení je pojednána z hlediska Starého i Nového zákona, v osobě Krista, Ducha i v dějinách křesťanství (s. 12-31). Dále se student věnuje islámu (s. 32-52) a buddhismu (s. 53-72). Je představen jejich vznik, hlavní učení i „exkluzivita Božího slova v kontextu“ daného náboženství (s. 42, s. 62), jakož i možná rovina pro dialog nebo naopak jeho hranice. Poslední kapitola pojednává „ekumenický aspekt“ a zmiňuje hlavní přínos religionistického i teologického přístupu k dialogu.

2. Formální úprava práce

Celkový rozsah práce je 89 stran. Autor použil 50 českých nebo slovenských a 4 anglické publikace. Práce obsahuje všechny náležitosti kladené na diplomovou práci včetně jednotlivých částí, poznámek a odkazů na citovanou a použitou literaturu. Práce je přehledně členěna a překlady se v ní vyskytují jen v nepatrné míře. Po formální stránce práce splňuje až na některé menší připomínky požadované normy.

3. Připomínky

1) Student v první kapitole správně vymezuje základní pojmy „náboženství“, „Boží zjevení“ a „exkluzivita“. Mohl se však více vyrovnat právě s pojmem exkluzivity v obecnější rovině i v konkretizaci pojmů „exkluzivita Božího zjevení“, „exkluzivita Božího slova“, „exkluzivita Bible“, dále s pojmy „pojetí Boha“, „zjevení“, „spasení“ a „etický rozměr víry“, což jsou pojmy, které v práci dále používá a které jsou pro jeho komparaci s islámem a buddhismem klíčové. Na základě jaké úvahy v posledních čtyřech pojmech student „předpokládal“ (s. 8) exkluzivitu, a proto je zvolil ke komparaci?

2) Student měl v úvodu uvést z jakého důvodu používá kromě standardního textu 3 odlišné typy citací: kromě citátů (psaných kursivou v uvozovacích znacích) označuje i jiná spojení kursivou bez uvozovacích znaků (s. 9, 10, 11, 44 aj.) nebo dává nekursivní text do uvozovacích znaků (s. 10: „svrchované zjevení Boží“, s. 26: „spolupodstatnost“, s. 31: „pseudovědecké“; s. 47: „hlásání čistoty, vděčnosti a poslušnosti“; s. 61: „nebeské mocnosti“).

3) Student odkazuje průběžně na citovanou literaturu, na některých místech (zejména u posledních odstavců v některých podkapitolách) však nelze úplně rozeznat, zda se jedná o parafrázi textu nebo vlastní názory studenta.

4) Poznámky pod čarou mohly být čtenější vzhledem k přehlednosti, zejména na konci odstavců (např. s. 11, s. 19). Na některých místech jsou poznámky psány bezprostředně za citátem, i když je zřejmé, že je následný text vzhledem k faktickým údajům pokračováním určitého zdroje: např. v podkapitole 2.5.1. (s. 28) měl být buď odkaz přímo na listy Klementa Alexandrijského nebo na sekundární literaturu zopakován, podobně v podkapitole 3.3.1. chybí

odkaz na Augustina (s. 44). Poslední odstavec podkap. 3.2.1. obsahuje přímo citovaný text bez odkazu (s. 37). To, že se kniha vztahuje na předcházející nebo následující odstavec v jiné kapitole, není důvodem k nezopakování citovaného zdroje.

5) Pokud je text parafrázován, mohl být vzhledem k přehlednosti označen zkratkou „srov.“ nebo „par.“ (např. pozn. 14, s. 17.; pozn. 39, s. 28; pozn. 46, s. 33; pozn. 48, 49, s. 34; pozn. 55, s. 36; pozn. 61, s. 38; pozn. 74, s. 43; pozn. 91, s. 48; pozn. 105 s. 54).

Otázky k obsahu:

1) Hovoří-li autor na s. 42 o převzetí („interpretaci cizích zdrojů“) SZ a NZ látky Koránem, jaký vidí rozdíl v použití látky TaNaChu křesťanstvím?

2) Co míní autor konkrétně výpovědí, že: „církvev, především evangelikální, se stále nevymanila z moci fundamentálních tendencí, což se neblaze projevuje také v liknavé snaze hledat smysl a cíl náboženského dialogu“ (s. 75)?

3) Jak konkrétně v mezináboženském dialogu praktikovat „minimalizaci snah o konverzi druhého“ (s. 78) a přitom zůstat svědkem víry i exkluzivního Božího zjevení?

4. Celkové hodnocení

Předložená diplomová práce je velmi přínosná, protože se kriticky vyrovnává s mezioborovou problematikou exkluzivity a shrnuje praktické možnosti mezináboženského dialogu s významnými světovými náboženstvími. Nepřináší pouze fakta, ale i vědeckou argumentaci ze strany studenta. Z tohoto důvodu i přes zmíněné menší formální připomínky, velmi ráda doporučuji práci k obhajobě a navrhuji **klasifikovat výborně (1)**.

V Praze dne 29. července 2011

posudek vyhotovila:
ThDr. PhDr. Noemi Bravená, Th.D.